

УДК 737:004.9

**ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ХАРАКТЕРИСТИК
НУМІЗМАТИЧНИХ ЕКСПОНАТІВ НА ЇХ ЦІННІСТЬ З
МОЖЛИВІСТЮ ПРОГНОЗУВАННЯ.**

Демченко Є.А., Іванов В.Г.

e-mail: yehor.demchenko@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. СТ
м. Харків, Україна

Numismatics is a historical discipline that studies coins, money as a source of historical, economic, political and cultural knowledge, as well as the history of monetary circulation and coin production, the processes of counterfeiting coins and banknotes. The main tasks of numismatics are: a comprehensive source study of coins and related information from other sources and the registration of coins and coin finds. Correct analysis of the numismatic characteristics of exhibits allows you to correctly assess their value and predict its increase or decrease in the future depending on various factors. Main characteristics, for coin are the material, its circulation, the condition of the coin, the type of coin, etc.

Нумізматичні експонати мають унікальну здатність розповідати про історію, культуру та мистецтво різних епох. Кожна монета– це не лише фізичний об’єкт, а й носій цінної інформації, що дозволяє зрозуміти економічні та соціальні процеси минулого. Дослідження впливу різних параметрів кожного експонату на його експозиційну цінність допомагає визначити, як саме ці характеристики сприяють її формуванню.

Основними параметрами нумізматичних експонатів є їхні фізичні характеристики, такі як матеріал, вага, форма, а також техніка виготовлення. Крім цього, величезну роль відіграє їхня історико-культурна цінність, яка проявляється у прив’язці до конкретного часу, місця чи подій. Не менш важливим є художнє оформлення монет: дизайн, символи та гравірування, які часто відображають дух епохи.

Експозиційна цінність визначається сукупністю цих параметрів, а також їхньою унікальністю та збереженістю. Монети, пов’язані з видатними історичними подіями чи персоналіями, мають особливу привабливість для колекціонерів. Водночас первозданий стан кожного експонату, зокрема відсутність пошкоджень, безпосередньо впливає на те, наскільки успішно він може виконувати свою функцію.

Для дослідження впливу цих факторів застосовуються різні методи, зокрема порівняльний аналіз і консультації з експертами. Завдяки цьому можна краще зрозуміти, які саме характеристики монет викликають найбільше зацікавлення. Наприклад, колекціонерів часто приваблює не лише історична значущість об’єкта, а й його зовнішня естетика.

Оцінка кожної монети багатоетапний та складний процес який передбачає роботу з різними науковими, фізичними та довідковими ресурсами. Приклади необхідних кроків для оцінки монети представлені нижче.

Визначення типу монети та року її випуску. Цю інформацію можна знайти на самій монеті або у нумізматичних каталогах.

Грейдинг- один з основних факторів, що впливає на вартість монети. Грейдинг це своєрідний рівень збереження зовнішнього вигляду який дає розуміння про те наскільки монета збережена у первозданному вигляді.

Рідкість експонату. Данна характеристика складається з певних під-характеристик таких як “Мінтовий тираж”- характеристика яка надає інформацію про те скільки таких монет було викарбовано та “Історична та культурна цінність” яка дає відповідь на запитання- “Чи має монета особливу історичну або культурну цінність, яка підвищує її вартість?”.

Сукупність таких характеристик як метал та вага дають нумізмату розуміння про базові характеристики цінності монети (здебільшого відноситься до інвестиційних монет).

Набори певних кроків оцінки нумізматичного експонату можуть формувати Системи оцінки. Яскравим прикладом і можливо одним з найпопулярніших систем оцінки є Шкала Шелдона яка була запропонована американським нумізматом Вільямом Шелдоном. Використовуючи шкалу Шелдона оцінюються такі характеристики як механічні пошкодження на карбуванні, відколи, залишковий блиск, потертість поверхні загалом, читаність легенди, відсутність забруднень. За результатом оцінки нумізматичний експонат отримує оцінку по 70-бальній шкалі, де 70 представляється як найвища оцінка.

Реалізація проекту передбачає роботу з великим об’ємом даних, що включає аналіз як одиничних так і складаних характеристик кожного експонату, оцінки вагових коефіцієнтів кожної характеристики, обробки отриманих значень для формування результатів. Для функціонування системи будуть використовуватися елементи штучного інтелекту, БД здатна зберігати великі об’ємом даних, передбачається що основна частина проекту буде виконана мовою програмування Python для виконання розрахунків, формування результатів та звітів і для роботи з БД.

Список використаних джерел:

1. Демченко Є.А., Іванов В.Г. Розробка компонентів системи супроводу нумізматичного аукціону //Матеріали 27-го Міжнародного молодіжного форуму «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті» . Т. 6, Ч. II.–Харків: ХНУРЕ. 2023.-с. 27-28.

2. I. Grebennik, M.Vyshniak, V.Ivanov, Z. Imangulova, N. Kalyta Elements of System Design (Edited by I.Grebennik): Tutorial. – Kharkiv: NURE, 2016. – 322 p.